

KÜRESELLEŞMENİN MÜLKİYET HAKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Özge KAMA

Yıldız Teknik Üniversitesi
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
34349 Beşiktaş/İstanbul
E-posta: okama@yildiz.edu.tr

Özet

Mülkiyet hakları, işlem maliyetlerinin olduğu bir dünyada yarattığı etkinlikler açısından iktisadi yapıyı, refah yaratımı ve dağıtımını sayesinde de politik istikrarı etkilemektedir. Konu kapsamlı olarak analiz edildiğinde, mülkiyet haklarının iyi korunduğu ülkelerde, iktisadi aktörlerin kaynaklarını diğerlerine nazaran daha etkin dağıtacağı varsayılır. Kaynaklarını en etkin biçimde dağıtmayı başaran ülkeler ise uluslararası ticarete karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olacaklardır. Özellikle geçtiğimiz yüzyıl içinde, teknolojik gelişmelerin hızlanması ve taşımacılık ücretlerinde düşüşler meydana gelmesi, ülkeler arasındaki etkileşimi hızlandırarak, yüksek miktarlarda mal dolaşımına olanak sağlamıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde dış ticaret büyüme oranlarına olan etkisi ile önem kazanmaktadır. Üretim faktörleri maliyetlerinin minimum olması, yatırımcı için tercih sebebidir. Güçlü mülkiyet yapısı da, işlem maliyetlerinde yarattığı etkiler ve girişimcilerde yarattığı müşevvikler nedeni ile önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle 146 ülkenin 1995-2008 arasında mülkiyet hakları yapısını etkileyen faktörleri özellikle küreselleşmenin yarattığı etkileşimi panel veri kullanarak ampirik olarak test ettik. Elde edilen sonuçlar global dünyaya daha iyi entegre olan ülkelerin mülkiyet hakları yapısının güçlendiği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: *Mülkiyet Hakları, Küreselleşme, Kurumsal İktisat*

Alan Tanımı: Kurumsal İktisat

THE EFFECTS OF GLOBALIZATION ON PROPERTY RIGHTS

Abstract

In a world with transaction costs, property rights become an important issue in terms of its influence on economic structure and political stability. For this respect, property rights, supported by other institutions like regulation procedures and judiciary, provide individual's incentives to produce and invest. Especially after the World War II era, globalization created closer economic linkages and interconnections among the regions and widened both cooperation and competition in the world economy. Using cross country data, we find evidence for a significant interaction between the rate of globalization and the strength of property rights system. As the countries are better connected with the rest of the world, they tend to be more protective about the property rights.

Key Words: *Property Rights, Globalization, Institutional Economics*

JEL Classification: B52, P51, N10

1. GİRİŞ

Küreselleşme, farklı uluslarda farklı bireylerin bakış açılarına göre yorumlanarak, değişik yanları ile öne çıkartılmaktadır. Kimileri küreselleşme sayesinde ürün çeşitliliğinin arttığını vurgulayarak, üretim yerleri arasında kilometrelerce fark olan değişik ülkelerden gelen malların aynı raflarda yan yana durabildiğini belirtmekte ve maliyet düşüşlerini öne çıkartmaktadır. Kimileri ise artan iletişim ile sosyal ve ahlaki normlarda bozulmalar yarattığına dikkati çekerek, küreselleşmeyi günah keçisi kabul etmektedir. Yapılan çalışmada biz küreselleşme kavramını mal, hizmet, emek, sermaye, teknoloji ve fikirlerin rahatça sınırlar ötesine ulaşabilmesi anlamında kullanmaktayız.

Her ülke küreselleşmeden farklı biçimlerde ve oranlarda etkilenmekte ve söz konusu durum genelde olumlu olarak kabul edilmektedir. Özellikle iktisatçıların yaptıkları analizlerde, küreselleşmenin olumlu sonuçlar doğurduğu dikkati çekmektedir. Küreselleşmenin temel iktisadi karakteristiği: ticaretin serbestleşmesi, üretim entegrasyonu ve finansal piyasalarının dışa açılmasıdır. Birbirleriyle daha fazla etkileşim içinde olan ülkeler, birbirleriyle rekabet edebilmek için kurumsal olarak öne çıkan, başarılı görülen benzerlerini örnek almaktadırlar. Gelişmekte olan ülkelerde büyümeyi tetikleyen en önemli unsurlardan birinin doğrudan yabancı yatırım olması ise etkin çalışan kurumları şart koşmaktadır. Özellikle doğrudan yabancı yatırımın getirdiği teknoloji ve yarattığı bilgi birikimi sayesinde büyüme oranları üzerinde tetikleyici olduğu kabul edilmektedir (Borensztein, Gregorio ve Lee, 1998; de Mello, 1999). Ülkelerin kurumlarında gözlenen değişiklikler, onların dışa açıklık oranlarına ve tabi oldukları uluslararası anlaşmalara bağlı olarak fark gösterebilmektedir. Doğrudan yabancı yatırım ve uluslararası şirketlerin ulusal piyasalara girmesi, ülke ekonomisinin yabancı piyasalar ile bütünleşmesine katkıda bulunmaktadır. Üstelik ne kadar göz ardı etmeye çalışsak da, aynı raflarda bulunan mallar ister istemez ithal edildikleri piyasalarda kapladıkları yer ölçüsünde ülke ekonomisini de etkilemektedir. Söz konusu bu etkileşim ticaret ve iktisadi kurumlarla sınırlı kalmamakta, devletin siyasi yapısına da nüfus etmektedir.

Jeffrey Williamson (2002) küreselleşmenin geçtiğimiz iki yüzyıl boyunca dünyada iki büyüme ve bir daralma dönemi yaşadığını ifade etmektedir. İlk büyüme dönemi I. Dünya savaşı ile sonlanırken, ikinci dönem II. Dünya Savaşı sonunda başlamıştır ve bu iki dönemin arasında ise daralma gözlenmiştir. Teoride ülkelerin uluslararası alanda bütünleşmeleri sonunda pozitif etkileşim olacağı ve genel anlamda fakirliğin azalacağı öngörülmektedir. Yabancı yatırımcı, üretim için gittiği ülkede düşük faktör maliyetlerini en önemli unsur olarak değerlendirmektedir ancak yapacağı yatırımın garanti altında olmaması maliyet ne kadar düşük olsa da ciddi olumsuzluk yaratmaktadır. Sonuçta her yerde girişimciyi tetikleyen kar elde etme tutkusudur ve öngörülebilir riskleri en alt düzeye taşımak ister. Dolayısıyla yatırımcının kendini rahat ve güvende hissettiği belirli kurumsal standartlara sahip bölgelerde yatırım yapmayı tercih etmesi son derece anlaşılabilir bir durumdur. Ev sahibi konumunda olan ülke ise mümkün olduğu kadar çok yabancı yatırımcıyı çekebilmek adına kurumlarını yeniden düzenleyerek işlem maliyetlerini minimum kılmak ister. Yaptığı düzenlemelerde ülke şartlarını göz önünde bulundurması başarılı olması için gerek şart koşulur.

İktisatçıları son dönemlerde küreselleşmenin ülkeler, bireyler ve kurumlar üzerinde yarattığı etkiler üzerinde çalışmaya başlamışlardır. Beer ve Boswell (2001) küreselleşmenin eşitsizlik üzerindeki etkisini incelerken, Li ve Reuveny (2003) demokrasiye olan katkısını analiz etmeye çalışmışlardır. Ülkelerin diğer ülkelerle ne ölçüde entegre olduklarını görebilmek için ise bazı endeksler kullanılmaktadır. Söz konusu endeksler hesaplamalarında araç olarak doğrudan yabancı yatırım,

internete ulaşım oranı, uluslararası yolculuklar ve turizm gibi pek çok farklı nesnel bilgiyi kullanmaktadır. Temelde birden fazla araç kullanarak endeks oluşturmak, daha anlamlıdır. Bir ülke her ne kadar dış ticaret ile global pazarlara açık olsa da eğer internet ve telefon gibi iletişim araçlarına ulaşmada sorun yaşıyorsa, tam bir entegrasyondan bahsetmemiz mümkün olmayacaktır.

Yapılan çalışma küreselleşmenin ülkeler üzerindeki etkisini, onların mülkiyet yapısı ile ilişkilendirerek dört bölüm altında incelemektedir. İkinci bölüm doğrudan yabancı dış yatırım ile küreselleşme üzerine yapılan çalışmalara dair bir literatür taraması sunmaktadır. Üçüncü bölüm mülkiyet haklarının önemine dair genel bir çerçeve sunarak mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı dış yatırım arasındaki ilişki ampirik olarak incelenmektedir. Makalenin ve ampirik modelin genel bir değerlendirilmesi ise son bölümde yer almaktadır.

2. KÜRESELLEŞME VE MÜLKİYET HAKLARI

Ülkelerin gösterdikleri büyüme oranlarındaki farklılıklar her dönemde iktisatçıları meşgul eden konuların başında gelmektedir. Araştırmacılar arasında hangi faktörlerin daha baskın olduğu konusunda genel bir uyum gözlenirse de özellikle son dönemlerde kurumların etkisi daha vurgulanır olmuştur (Acemoğlu, Johnson ve Robinson, 2005; Knack ve Keefer, 1995; North,1990). Toplumda kişi başına gelirin artmasında, ülkenin sahip olduğu beşeri ve fiziki sermaye ile teknolojinin olduğu artık yadsınamaz bir gerçeklik haline almıştır. Kaynak dağılımı benzer olan ülkelerin belirli bir döneminin sonunda sahip oldukları kurumlara bağlı olarak büyüme oranlarında ciddi farklılıkların olduğu görülmektedir. Konu ile ilgili en ilgi çekici örnek başlangıç durumları, buldukları coğrafya ve beşeri sermaye açısından bir zamanlar aynı durumda olan Güney ve Kuzey Kore'dir (Acemoğlu ve Robinson, 2007). İki ülkenin farklı kurumsal yapıları benimsemesi ile zaman içinde ülkeler arasında ciddi bir fark oluşmuştur. Kurumların fark yaratan etkisi ise toplumdaki bireylere çalışma ve yaratımları konularında verdikleri müşevviklerle ilgilidir ve bu anlamda değerlendirildiğinde mülkiyet yapısı özellikle önem kazanmaktadır.

Mülkiyet hakları kavramının literatüre Coase sayesinde girdiği kabul edilmektedir (Furubotn & Richter, 2000). İnsanların kıt kaynaklar ile çevrili olması söz konusu varlıkların kullanımı ile ilgili bazı kuralların oluşturmasını gerektirmiştir. Mülkiyet hakları, bireylerin mevcut kaynakları etkin biçimde kullanabilmeleri için oluşturdukları çeşitli düzenlemelerdir. Söz konusu haklar; tek bir bireyin, grubun ya da organizasyonun belirli kaynaklara ulaşım koşullarını belirlemektedir. Özel mülkiyet diğer mülkiyet türlerinden farklı olarak bireye; miras bırakabilme, başkalarını dışlayabilme, devredebilme ve haklarını kullanmada çeşitli yaptırım mekanizmalarını kullanabilme olanaklarını sağlamaktadır (Alchian ve Demsetz, 1973). Mülkiyet hakları kavramının hukuk kuralları tarafından korunması, konuyu hukukçular tarafından da araştırma konusu haline getirmektedir.

Klasik iktisatta mülkiyet hakları analize konu olmamış, bireyin doğrudan mal sahibi olduğu ve kaynakların en etkin dağılımı sağlayacak biçimde sıfır işlem maliyeti ile el değiştirdiği varsayılmıştır. Ancak gerçek hayatta işlem maliyetleri birey haklarının tam bir çerçevesini sunmanın uzağında kalmaktadır. Örneğin, hava kirliliğinin yarattığı negatif dışsallık, etkilenen kişi sayısının çok olması nedeniyle, çoğu zaman zarar gören tarafların gerektiği gibi tazmin edilmesinin önüne geçebilmektedir. Mülkiyetin varlığı yarattığı müşevvikler sayesinde de dışsallıkların içselleştirilmesini sağlayabilmektedir. Ancak bireyler kimi zamanlarda bilinçli olarak kaynakların mülkiyetini ele geçirmek istemeyebilir. İşlem maliyetleri elde edilmesi beklenen kazançlarla karşılaştırıldığında eğer düşük kalıyorsa bu tür bir sonuç elde edilebilir. Kölelerin işçi gibi kullanıldığı firmada, yönetici işçilerin davranışının asıl maliyetlerini keşfedemeyecektir.

Yönetici, işçilerin günlük yiyecek ve barınma ihtiyaçları karşılığında gösterdikleri çabayı veri kabul edecektir ki, bu tür bir yapıda bireyin çok büyük çaba göstermek gibi ekstra gayreti bulunmaz. Ancak kölelere çalışmalarının beklenen getirisi karşısında özgürlüğe kavuşacakları sözünü vermeleri sonunda gerçek maliyet hesaplamaları yapılabilir (Demsetz, 1967).

İktisadi bireylerin kontrolünde bulunan kaynaklar onların kullanımına dair kişilere belirli bir zaman perspektifi sunması açısından da önemlidir. Bireyler belirli bir kaynağın tam kontrolüne sahip olduklarında, uzun dönemli düşünerek kaynağın değerini arttırmaya yönelik uzun dönemli yatırımlarda bulunmaktan kaçınmazlar. Tersine, kontrolün kimde olduğunun belli olmaması ya da sahip olunan dönemin kısalığı, söz konusu kaynağın kullanımında gelecek nesillerin aleyhine kararlar alınması ile sonuçlanabilir. Birey eğer sahip olduğu kaynakların kullanımında diğerlerini dışlama hakkına sahip değilse, kaynaklarını iyileştirme yönünde belirli bir müşevviğe de sahip olmayacaktır.

Mülkiyet hakları yapısı ülkeler arasında genelde benzer özelliklere sahip gibi gözükse de, gerek zaman içinde gerekse ülkeler arasında çeşitli farklılıklar barındırmaktadır. Ülkelerin sahip oldukları yazılı kuralların büyük ölçüde zaman içinde yerleşen gelenekler tarafından biçimlendirildiğini gözlemlememiz mümkündür. Gelenekler ise toplumun ortaya çıkan ihtiyaçlarına cevap niteliğinde olan ve tekrarlanarak alışkanlık haline alan davranış kalıplarıdır. Gerek gelenekler, gerekse yazılı kurallar belirli koşullar altında bireylerin nasıl davranması gerektiğini tanımlamayıp, kural ihlali halinde oluşacak sonuçları da göstermesi açısından önemlidir. İyi belirlenmiş bir hukuk sistemi ve yeterli yaptırım mekanizmalarının desteği olmadan, diğer tüm haklar gibi mülkiyet haklarının da uygulanması mümkün olmayacaktır.

Mülkiyet hakları ve sözleşme koşullarının uygulanması piyasanın varlığı için en önemli kurumlardır. Rodrik, Subramanian ve Trebbi (2004) kurumları piyasa ile bağıntılı olarak alt başlıklara ayırmışlardır. Yaptıkları ayırma göre, mülkiyet haklarını koruyan ve sözleşmelerin uygulanmasını sağlayan kurumlar *piyasa yaratıcı*; dışsallıklar, ölçek ekonomileri ve eksik bilgi sorunlarını çözmeye çalışan kurumlar *piyasa düzenleyici* kurumlar; düşük enflasyon ve makroekonomik istikrarı sağlamaya yönelik olanlar *piyasa istikrarını sağlamaya yönelik kurumlar*, son olarak da yeniden dağıtımı sağlayarak, sosyal çatışmaların önüne geçmeye çalışan kurumlar *piyasayı meşrulaştırıcı* kurumlardır.

3. AMPİRİK MODEL

İyi işleyen bir mülkiyet hakları rejiminin işlem maliyetlerini azaltarak verimliliği arttırmaktadır. Aradaki ilişki Hernando de Soto'nun Sermayenin Sırrı (The Mystery of Capital) kitabında ayrıntılı biçimde anlatılmıştır (2005). İyi korunmayan mülkiyet dört biçimde maliyet yaratmaktadır: 1-Tam korunamayan mülkiyet hakları devletin de kamulaştırma olasılığını arttırmaktadır ve bireylerin bu alanlara yatırım yapma isteğini azaltmaktadır. 2- Kaynakların bir kısmı artık mülkiyetin korunması için ayrıldığından, verimliliği azaltmaktadır. 3- Mülkiyet hakları tam korunamadığında ticaretten elde edilen fayda miktarının azalması ile de sonuçlanmaktadır. 4- Uzun dönemli yatırımlar yerine daha kısa dönemli bir zaman perspektifi geçerlidir.

Büyüme ve küreselleşmenin etkisini inceleyen çok sayıda makale bulunmasına rağmen konuyu kurumların kalitesi açısından inceleyen çalışma sayısı nispeten azdır. Biz aradaki ilişkiyi gözleyebilmek için kurduğumuz modelde bize en çok gözlemi verebilecek olan endekslerle çalışmayı tercih ettik. Bağımlı değişkenimiz olan mülkiyet haklarının kalitesi en son açıklanan 2009 Heritage endeksinden alınmıştır. Diğer değişkenlere ait verilerin genelde 2008 yılında

kalması ise zaman dönemini 1995-2008 arası ile sınırlandırmamıza yol açmıştır. Kurumların kalitesinde küreselleşme dışında, doğrudan yabancı dış yatırım, GSYİH ve toplumun etnik yapısının etkileri gözlenmeye çalışılmıştır. Bağımsız değişkenlerden doğrudan yabancı yatırım World Development Indicators endeksinden, kişi başına düşen gelir ve dışa açıklık United Nations endeksinden, ülkenin etnik yapısı ise Alesina/Devleeschauwer/Easterly'nin kendi çalışmaları için hazırladıkları endeksten alınmıştır. Aşağıda bulunan Tablo 1'de kullandığımız değişkenlere dair bazı özet istatistikler gözlenebilir.

<i>Değişken</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Std. Sapma</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maksimum</i>	<i>Tanım</i>
hf_prights	50.30	23.95	10	90	Mülk. Hakl endeksi
wdi_fdi	19.447	2.773	4.605	26.495	Doğrudan ybcı. yat.
unna_gdpc	6267.51	10534.65	50.128	78336.36	Kişi baş.GSYİH
al_ethnic	0.441	0.256	0	0.930	Etnik yapı
unna_otcu	89.422	79.888	2.757	1406.288	Dış tic. açıklık

Kaynak:Heritage Foundation, World Development Indicators, Polity IV, Economic Freedom of the World kullanılarak hazırlanmıştır.

Modelimizde mülkiyet hakları yapısını gözlemek için kullandığımız değişkenleri Heritage endeksinden aldığımızı belirtmiştik. Endeks iktisatçıların yaptıkları çalışmalarda en çok kullandıkları veri setlerinden birisi olmasına rağmen bazı eksikleri bulunmaktadır. Örneğin, iktisadi özgürlüklerin hesaplanmasında politik özgürlüklere dair herhangi bir veri setinin bulunmaması önemli bir sorun teşkil etmektedir. İktisadi hareketlerin ülkelerdeki kurumsal yapı çerçevesinde belirlendiğini, bunun da politik yapıya göre şekillendiği düşünüldüğünde, politik kurumları göz ardı etmek eksiklik yaratacaktır. Çalışmada küreselleşmenin kurumlar üzerindeki etkisini incelerken, endeksin sadece mülkiyet hakları özgürlüğünü kullanmamız söz konusu sorundan bir oranda muaf kalmamızı sağlamıştır. Bireylerin her türlü maddi birikiminin devlet tarafından güvence altına kanunlar ile koruma altına alındığı göz önünde bulundurulduğunda, yapılan hesaplamalarda devletin yaptığı kamulaştırmalar da göz önünde bulundurulmaktadır.

Mülkiyet hakları üzerinde küreselleşmenin etkisini incelediğimiz çalışmamızda, ara kesit veriye kıyasla sağladığı bazı avantajlarından dolayı panel veri yöntemini kullanacağız. Model aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

$$Y_{it} = \beta_{1it} + \beta_{2it} X_{2it} + \dots + \beta_{kit} X_{kit} + e_{it} \quad (1)$$

$$i = 1, \dots, N \quad t = 1, \dots, T$$

Modelde N toplam ülke sayısını, i incelenen birimleri indekslerken, t zaman indeksi, T toplam yıl sayısını ya da zaman boyutunun uzunluğunu ifade etmektedir. Amacımız Y bağımlı değişkeninin, hem incelenen birimler arasında hem de zaman içerisindeki değişimini gözlemleyebilmek

olduğundan, kesit boyutu için i , zaman periyodu için t olarak iki alt indisle inceleme yapılmaktadır. Hata terimi olan e_{it} de aslında bünyesinde iki farklı hatayı barındırmaktadır. Bunlar; ülkeye has hataları gösteren μ_i ve yapısal özellik hatalarını gösteren v_{it} . Yukarıdaki modele benzer biçimde bizim kurduğumuz model:

$$\delta_{it} = \alpha + \beta_0 \text{dogdisyat} + \beta_1 \text{kisibasgel} + \beta_2 \text{etnikyapı} + \beta_3 \text{dusticaci} + e_{it} \quad (2)$$

biçiminde gösterilebilir.

Tablo 2’de farklı değişkenler kullanılarak oluşturulan 4 farklı modelin En Küçük Kareler yöntemi ile elde edilen sonuçları görülmektedir. 1995-2008 arasındaki dönemde mülkiyet hakları üzerinde, doğrudan yabancı dış yatırımın payını, ülkenin yabancı piyasalarla bütünleşmesini, kişi başına düşen geliri ve ülkenin etnik yapısını gösteren değerler kullanılarak farklı modeller oluşturulmuştur. Ülkelerin herhangi bir özelliğine göre kukla değişken kullanmadan model soktuğumuz için havuz EKKY (pooled OLS) kullanılmıştır.

Tablo 2 Mülkiyet Hakları Kalitesini Etkileyen Faktörler				
Bağımlı Değişken Mülkiyet Haklarının Kalitesi				
	(1)	(2)	(3)	(4)
Doğrudan Dış Yatırım	0.776 (0.193)*	0.896 (0.192)*	0.861 (0.192)*	0.740 (0.193)*
Kişi Başı GSYİH	0.001 (0.0001)*	0.001 (0.0001)*	0.001 (0.0001)*	0.001 (0.0001)*
Etnik Yapı	-20.723 (4.923)*	-20.950 (4.950)*		
Dış Tic. Açıklığı	0.059 (0.014)*			0.064 (0.014)
R Within	0.171	0.046	0.033	0.142
Between	0.493	0.536	0.526	0.473
Overall	0.433	0.471	0.478	0.428
Gözlem Sayısı	1666/153	1666/153	1671/154	1671/154

Notlar: 1-Bağımlı değişken 1995–2008 arasında mülkiyet haklarının kalitesidir. 2-*,** ve *** sırasıyla %1,%5 ve %10 değerleri için anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.

Modelin anlamlılık düzeyini gösteren R^2 ise *within*, *between* ve *overall* olmak üzere üç alt bölümden oluşmaktadır. Within, sahip olunan veri ile ortalamadan sapmaları göstermektedir. Overall, öncelikle sabit etki vektörünü kullanarak bağımsız değişkenlerin her bir ülke için ortalamalarını hesaplamaktadır. Sonrasında ise normal dağılım ve hesaplanan dağılım arasındaki korelasyonun karesini hesaplamaktadır. Between, sabit etki parametresi ile bağımsız değişkenlerin ortalamalarını hesapladıktan sonra bu hesaplanan değerler ve bağımsız değişkenlerin *ortalamalarının* korelasyonunun karesini hesaplamaktadır. Tüm değişkenlerin kullanıldığı ilk modelde tüm değişkenlerin etkisi % 1 düzeyinde bile anlamlıdır. Mülkiyet haklarının kalitesi üzerinde doğrudan yabancı yatırımın etkisi pozitifdir. Daha fazla dış yatırım çekmek isteyen

ülkenin mülkiyet hakları yapısını düzeltmesi beklenen bir durumdur. Benzer biçimde ülkede kişi başına gelirin artması da ülkenin belirli kuralların yaptırımını daha başarılı biçimde gözleyeceği varsayıldığından pozitif yödedir. Ülkelerin dış pazarlarla bütünleşmesi de pozitif yönde katkı sağlamaktadır. Anlamli olmasına rağmen negatif yönde karşımıza çıkan tek etki ise ülkenin etnik yapısındaki karışıklıktır. Ülkenin etnik yapısı karışıkça taraflar arasındaki uzlaşının azalması ve belirli grupların ülke içinde daha öne çıkması mülkiyet hakları yapısında da bozulma meydana getirmektedir. Etnik yapının etkisi daha önce de özellikle büyüme üzerindeki sonuçları neticesinde Easterly ve Levine (1997) tarafından değerlendirilmiştir.

4. SONUÇ

İçinde yaşadığımız dönemde küreselleşme karşıtı bazı eylemler halen devam etmektedir. Sürecin yıkıcı olduğu görüşlerinin tersine, iktisatçıların yaptıkları çalışmalar genelde küreselleşmenin olumlu sonuçlar yarattığını bulmuştur. Özellikle ülkelerin etkileşime girmesi nispeten başarılı olan örneklerin taklit edilmesi ile sonuçlanmıştır. Bu makale, son dönemlerde ülkelerin kurum kalitesini etkileyen unsurları gözlemleyebilmeyi hedeflemiştir. Kurum kalitesi gözlemlenirken, özelden yatırımcılar için en önemli faktör olan mülkiyet hakları kullanılmıştır. Mülkiyet haklarının artan küreselleşme ile nasıl bir ilişki içerisinde olduğu çalışmanın araştırdığı noktalardan biridir.

Yapılan ampirik analizde 146 ülkenin 1995-2008 arasında mülkiyet hakları kalitesinde etkin olduğu düşünülen faktörler değişik modellere sokularak ilişkinin gücü ve yönü Küçük Kareler Yöntemi ile test edilmiştir. Bağımlı değişken olan mülkiyet hakları üzerinde, doğrudan yabancı dış yatırımın ve ülke piyasalarının dış piyasalarla bütünleşmesinin etkisi anlamlı ve pozitif yödedir. Beklenmeyen bir sonuç ise kişi başına düşen gelirin mülkiyet hakları kalitesini pozitif yönde olmasına rağmen çok az etkilemesidir.

KAYNAKLAR

Acemoğlu, Daron & Simon Johnson & James Robinson. “*The Rise of Europe: Atlantic Trade, Institutional Change and Economic Growth*”, American Economic Review, 95:3, June 2005, 546-579.

Acemoğlu, Daron & James Robinson. “*The Role of Institutions in Growth and Development*”, Commission on Growth and Development, Working Paper 10, 2008.

Alchian, Armen & Harold Demsetz “*Property Right Paradigm*”, Journal of Economic History, 33, March 1973, 16-27.

Borensztein, Eduardo & Jose de Gregorio & Jong-Wha Lee. “*How Does Foreign Direct Investment Affect Growth?*”, Journal of International Economics, 45:1, June 1998, 115-135.

De Mello, Luiz. “*Foreign Direct Investment-Led Growth: Evidence from Time Series and Panel Data*”, Oxford Economic Papers, 51, 1999, 133-151.

De Soto, Hernando. *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*, New York: Basic Books, 2000.

Demsetz, Harold. “*Toward a Theory of Property Rights*”, American Economic Review, 57:2, May 1967, 347-359.

Knack, Stephen & Philip Keefer. “*Why Don't Poor Countries Catch Up? A Cross-National Test of an Institutional Explanation*” *Economic Inquiry*, 35, 1997, 590-602.

Knack, Stephen& Philip Keefer. “*Institutions and Economic Performance: Cross-Country Tests Using Alternative Institutional Measures*”, *Economics and Politics*, 7:3, 1995, 207-227.

North, Douglass, *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

Rodrik, Dani& Arvind Subramanian& Francesco Trebbi “*Institutions Rule: The Primacy of Institutions over Geography and Integration in Economic Development*”, *Journal of Economic Growth*, 9:2, June 2004, 131-165.

Sachs, Jeffrey. *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time*, New York, Penguin Press, 2000.